

Sygn. akt II UK 324/18

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku R.W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
o stwierdzenie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej
okoliczności i odsetki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 listopada 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 15 czerwca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od wnioskodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych [...] Oddział w W. 240 zł (dwieście czterdzieści)
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 czerwca 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację R.W. od wyroku Sądu Okręgowego W. z dnia 13 lipca 2016 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. o stwierdzenie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności i odsetki. W ocenie Sądu drugiej instancji, organ rentowy nie dysponował w dacie wydania decyzji z dnia 4 sierpnia 2011 r. dostatecznym (bezsprzecznym) materiałem dowodowym pozwalającym przyznać R.W. emeryturę w wieku obniżonym na podstawie art.184 w związku z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i

rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 i § 4 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W ocenie Sądu Apelacyjnego, organ rentowy miał uzasadnione podstawy, aby przyjąć, że istnieją poważne wątpliwości czy praca - wymieniona w złożonym przez ubezpieczonego przy wniosku o emeryturę „Świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze” z dnia 12 lutego 1998 r. - należy do jednego z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 1983 r. oraz czy była wykonywana w wymaganych prawem warunkach, to jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wątpliwości w tym zakresie wyjaśniło dopiero ostatecznie postępowanie odwoławcze w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z 8 września 2015 r., sygn. III AUa (...). Sąd Apelacyjny w (...), rozpoznając apelację w tej sprawie przeprowadził uzupełniającą postępowanie dowodowe z akt osobowych dwóch innych pracowników E., którzy wykonywali podobne prace do tych wykonywanych przez ubezpieczonego, przeprowadził dowód z uzupełniających zeznań świadka przesłuchanego już w pierwszej instancji oraz z zeznań nowego świadka, a także z akt sprawy toczącej się w Sądzie Okręgowym w W. sygn. VII U (...). Dopiero na podstawie oceny całokształtu materiału dowodowego zebranego w pierwszej i drugiej instancji, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 8 września 2015 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 4 sierpnia 2011 r. i przyznał R.W. prawo do emerytury od dnia 1 lipca 2011 r. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Apelacyjny stwierdził m.in, że treść zebranych dowodów, w tym świadectwa pracy w warunkach szczególnych i zeznań świadków o wykonywanych przez ubezpieczonego czynnościach, pozwoliła na przyznanie wiarygodności wyjaśnieniom ubezpieczonego, iż zmiany jego stanowiska pracy (radiomechanik, zestrzajacz, monter) związane były tylko z awansem finansowym a nie - ze zmianą zakresu czynności.

Skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego: art. 118 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 85 ust. 1 ustawy z

dnia października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 7 k.p.a. w związku z art. 80 k.p.a. w związku z art. 124 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także na podstawie naruszenia przepisów postępowania: art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 191 § 1 k.p.c.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na oczywistą jej zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Wskazał, że wnosząc niniejszą skargę kasacyjną oczekuje, że wydane na jej podstawie orzeczenie Sądu Najwyższego doprowadzi do ukrócenia złej praktyki organu rentowego, która nie spotyka się z należytą krytyką ze strony sądów ubezpieczeń społecznych, a sprowadza się do odmawiania ubezpieczonym przyznania świadczeń z ubezpieczenia społecznego wyłącznie z powołaniem się na rozbieżności nazewnictwa stanowiska pracy z wykazami resortowymi, bez uwzględnienia przez organ rentowy i bez zainteresowania ze strony tego organu rzeczywistym charakterem świadczonej przez ubezpieczonego pracy, a nadto z pominięciem potwierdzenia wykonywania pracy w warunkach szczególnych przez pracodawcę w przewidzianej przepisami formie. Zdaniem skarżącego z wyroku Sądu Apelacyjnego nie wynika który dowód lub które dowody miał być tymi kluczowymi, którym nie dysponował organ rentowy wydając decyzję z dnia 4 sierpnia 2011 r. Tego rodzaju uzasadnienie co do zasady wyklucza możliwość ustalenia odpowiedzialności ZUS w każdej sprawie odwoławczej, gdyż wiąże się ona z dodatkowym postępowaniem dowodowym i poszerzeniem materiału dowodowego względem tego, którym dysponował ZUS na etapie wydawania decyzji w sprawie.

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący dostrzegał również w tym, że lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie daje odpowiedzi co do przyczyn negatywnego zweryfikowania przez Sąd Apelacyjny w (...) zarzutów apelacji skupiających się na błędnej wykładni przepisów prawa materialnego. Zachodzi zatem pytanie, czy Sąd rozstrzygając sprawę wyrokiem przeanalizował te zarzuty i je ocenił, czy też pominął je w swoich rozważaniach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zauważyć należy, że ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156). Dla stwierdzenia, że w sprawie tak rozumiana przesłanka wystąpiła skarżący powinien był wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy, a także powinien był przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, LEX nr 2508120). W rozpoznawanej sprawie skarżący nie wskazał w naruszeniu jakich przepisów upatruje oczywistej zasadności skargi. Należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone

podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z dnia 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527).

Nadto zauważyć należy, że art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi regulację szczególną względem przepisów Kodeksu cywilnego, a jej odrębność polega przede wszystkim na ustaleniu obowiązku zapłaty odsetek tylko w wypadku zwłoki. Zwłoka w spełnieniu świadczenia, zwana także opóźnieniem kwalifikowanym, ma miejsce, gdy zobowiązany, pomimo istniejącego obowiązku, nie spełnia świadczenia w terminie, przy czym niedotrzymanie terminu jest następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2012 r., I UK 398/11, LEX nr 1297816). Organ rentowy ponosi odpowiedzialność za odmowę przyznania świadczenia, jeżeli niezbędne okoliczności faktyczne uzasadniające nabycie prawa zostały ustalone w postępowaniu przed tym organem a odmowa przyznania świadczenia jest wynikiem błędu w wykładni lub zastosowaniu prawa materialnego. W takim przypadku późniejsze wydanie prawomocnego wyroku sądu ubezpieczeń społecznych przyznającego świadczenie i wpływ tego wyroku do organu rentowego nie mają znaczenia dla biegu terminu do wydania decyzji, od upływu którego ubezpieczonemu przysługują odsetki (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., I UK 345/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 257). Przez wyjaśnienie "ostatniej niezbędnej okoliczności" trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2009 r., I UK

345/08, LEX nr 653437). Z zaskarżonego wyroku wynika, że dopiero Sąd Apelacyjny w (...) w sprawie o sygn. III AUa (...), na podstawie oceny całokształtu materiału dowodowego zebranego w pierwszej i drugiej instancji, wyrokiem z 8 września 2015 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 4 sierpnia 2011 r. i przyznał R.W. prawo do emerytury od dnia 1 lipca 2011 r. Tym samym Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie o sygn. III AUa (...) swoje rozstrzygnięcie oparł nie tylko na znanym organowi rentowemu świadectwie pracy w warunkach szczególnych, ale też na treści pozostałych zebranych dowodów, m.in. aktach osobowych dwóch innych pracowników E., którzy wykonywali podobne prace do tych wykonywanych przez ubezpieczonego, zeznaniach świadków, aktach sprawy toczącej się w Sądzie Okręgowym w W. sygn. VII U (...).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

as